

OKUL SOSYAL HİZMETİ BAĞLAMINDA İLKOKUL ORTAOKUL VE LİSE ÖĞRENCİLERİNİN DEVAMSIZLIK PROBLEMLERİ

Adem DAĞ*

Öz

Tüm dünyada eğitim sisteminin en önemli problemlerinden bir tanesi devamsızlık ve tekrar eden özürsüz devamsızlıkla ortaya çıkan okul terkidir. Bu bağlamda araştırmanın amacı Türkiye’de ilkokul, ortaokul ve lise öğrencilerinin devamsızlık nedenlerini ortaya çıkartmak ve çözüm önerileri sunmaktır. Araştırma Sakarya’da 6 farklı okulda 7 okul idarecisi (2 okul müdürü ve 5 müdür yardımcısı) ile gerçekleştirilmiştir. Devamsızlık hem bir neden hem de bir sonuç olarak farklı faktörlerden kaynaklandığından araştırmaya en uygun desen olarak nitel araştırma deseni seçilmiştir. Katılımcılara 4 bölümden oluşan derinlemesine görüşme formu uygulanmıştır. Araştırma sürecinden elde edilen veriler nitel analize tabi tutulmuş ve 4 temaya ayrılmıştır. Daha sonra her temanın ayrı ayrı kodları oluşturulmuştur. Devamsızlık, eğitimin farklı kademelerinde, farklı nedenlerle ortaya çıkmaktadır. Devamsızlık oranlarının artmasındaki en önemli nedenlerden bir tanesi öğrenci velisinin yaşadığı ekonomik problemler olduğu sonucu bulunmuştur. Ailenin eğitim seviyesi ile devamsızlık arasında önemli bir bağlantı olduğu, eğitim seviyesi düşükçe öğrencinin okul devamsızlığı yapma ihtimalinin arttığı sonucu bulunmuştur. Parçalanmış ailede yaşayan öğrenciler, sığınmacı öğrenciler ve eğitim başarısı düşük olan öğrenciler daha fazla okul devamsızlığı yapmaktadır. Aynı zamanda fiziksel ya da zihinsel engeli bulunan öğrenciler ve eğitim başarısı düşük olan öğrenciler (özellikle 9. Sınıf) daha çok devamsızlık yapmaktadır. Cinsiyet ile okul devamsızlığı arasında bir ilişki bulunamamıştır. Okul devamsızlığı öğrencilerin eğitim başarısını düşürmektedir. Okulda görülen devamsızlık problemi sadece öğrenci dikkate alınarak çözülemez. Çünkü devamsızlığın nedenleri çok boyutlu ve karmaşık yapıdadır. Okul ortamında devamsızlık probleminin ortadan kaldırılması ya da en aza indirilmesi için ekolojik teorik bakış açısı doğrultusunda öğrenci merkezli müdahaleler gerçekleştirilmesi için okul sosyal hizmet uzmanına gereksinim vardır.

Anahtar Kelimeler: Devamsızlık, Devamsızlık Faktörleri, Okul Sosyal Hizmeti.

ABSENTEEISM PROBLEMS OF PRIMARY, SECONDARY AND HIGH SCHOOL STUDENTS IN THE CONTEXT OF SCHOOL SOCIAL SERVICE

Abstract

One of the most important problems of the education system all over the world is absenteeism and dropping out of school due to absenteeism. In this context, the purpose of the research is to reveal the reasons for absenteeism of primary, secondary and high

* Dr., Sakarya Milli Eğitim Müdürlüğü, dagadem@hotmail.com

school students in Turkey and to propose solutions. The research was conducted in Sakarya in 6 different schools with 7 school administrators (2 principals and 5 assistant principals). Because absenteeism both as a cause and as a result is caused by different factors, qualitative research design was chosen as the most suitable design for the research. An in-depth interview form consisting of 4 chapters was applied to the participants. The data obtained from the research were subjected to qualitative analysis and divided into four themes. Subsequently, separate codes were created for each theme. Absenteeism emerges due to different reasons at different stages of education. It was found that one of the most important reasons for the increase in absenteeism rates is the economic problems experienced by the student and his / her family. There was also found a significant connection between the education level of the family and absenteeism, and the lower the level of education was, the more likely it was that the student would be absent from school. Students in fragmented families, asylum-seeker students, and students with poor educational achievement are more frequently absent from school. In addition, students with physical or mental disabilities and those with low educational achievement (especially 9th graders) are more frequently absent from their schools. There was no relationship between gender and absenteeism from school. Absenteeism decreases the educational achievement of students. The problem of absenteeism in schools cannot be solved by only considering students. For, the causes of absenteeism are multidimensional and complex. To eliminate or minimize the absenteeism problem in schools, school social workers are needed to carry out student-centered interventions in the direction of ecological theoretical perspectives.

Keywords: Absenteeism, Absenteeism Factors, School Social Service.

Giriş

Eğitim bir toplumda yatay ve dikey hareketlilik imkânı sağlayan önemli bir sosyal eşitleyicidir. Bir toplumdaki fakir ve zengin insanlar, aynı şekilde, yaşamlarını yönlendiren, hayat görüşlerinin oluşmasına neden olan ve onlar için neyin yasal neyin yasal olmadığını tanımlayan okullara ve hastanelere bağımlı bir şekilde yaşarlar (Illich, 2005:15). Habitus, her kuşakta, çocukların okullarda ki küçük gruplarda toplumsallaşma deneyimi yoluyla toplumsal dünyalarının ve nesnel maddi koşullarıyla ilgili olarak yapılır (Tezcan, 2005:43). Birbirine benzeyen şartların ve koşullanmaların ürünü olan tüm failler arasındaki örtük bir anlaşmanın ve aynı zamanda grubun aşkınlığının pratik deneyiminin, grubun olma ve yapma biçimlerinin temelidir *habitus*; bu gruba dâhil olan herkes bütün akranlarının davranışlarında kendi davranışlarının onayını ve meşruluğunun temelini (“olur”) görürken, buna karşılık kendisi de diğerlerinin davranışını onaylar ve gerekirse onaylanmayan davranışı düzeltir (Bourdieu, 2016:174-175). Yani eğitim yoluyla neyin yasal olup neyin yasal olmadığını öğrenirken, aynı zamanda habitus yoluyla toplumsal maddi dünyanın kuralları yapılanmaktadır. Bu bağlamda okullar bir sosyalleşme aracı olarak önemlidir. Okul sistemi dışına kısa süreli ya da uzun süreli çıkma davranışına devamsızlık ya da okul terki denilmektedir. Devamsızlık tüm toplumlardaki eğitimin en önemli problemidir.

Devamsızlık ile ilgili literatür tarandığında, “devamsızlığın” sıklıkla yanlış anlamalarda kullanılmış bir terim olduğu görülmektedir; buna karşılık genel olarak uygulanabilir ve yerel anlamlara sahip olabilir. İngiltere’nin farklı bölgelerinde, “kayıpla atlama”, “kaçma”, “atma”, “kaçmak/tüymek” ve “kaybolma” gibi diğer şeylerin ortadan kaldırılması olarak bilinmektedir. Devamsızlık, okuldan atılabilirlik, bazen çocukların normal gelişimi sırasında bir aşamada gerçekleşebilecek kaçınılmaz doğal ve kötü bir davranış olarak tanımlanır. Devamsızlık, çoğunlukla, haklı olarak, erken veya sonraki ergenlik dönemiyle ilişkilidir (Reid, 1999:1). Devamsızlık veya izinsiz okula gitmeme alışkanlığı, okuldaki genel başarıyı etkileyen önemli bir konudur. Devamsızlık, ilçeler, eyaletler veya hükümetler arasında farklı şekilde tanımlanabilir. Bununla birlikte, ardışık, okuldan izinsiz devamsızlıklar en yaygın ve kabul edilebilir tanımdır (Rivers, 2010:3). Süre olarak toplamda 5 gün okula izinsiz ve özürsüz gitmemek birinci derecede uyarı gerektiren devamsızlık türüdür.

Okul idaresi açısından devamsızlık, hem fiziksel hem psikolojik hem de toplumsal birçok farklı faktörden kaynaklanabilen istenmeyen bir öğrenci davranışıdır (Gökkyer, 2012:914). 1950’lerin ortaları ve 1960’lar boyunca devamsızlık çocuğun bireysel olarak kendi yaptığı “izole bir faaliyet” olarak biliniyordu. Günümüzdeki kanıtlar devamsızlığın önceden planlandığını ve gruplar halinde gerçekleştiğini göstermektedir (Reid, 1999:2). Grup halinde devamsızlık yapacak öğrencilerin daha önceden bir plan dâhilinde amaca uygun şekilde davrandıkları görülmektedir.

Genellikle okulda olumlu öğrenme ortamının olmaması, öğrencinin okuldan fırsat buldukça kaçma davranışı göstermesi ile sonuçlanabilmektedir (Ereş, 2014:324). Okuldaki olumsuz öğrenme ortamında kız ve erkeklerin okuldan kaçma davranışında farklı tutumlar sergiledikleri gözlenmektedir. Kız ve erkek çocukların okuldan kaçan grupları arasında zamanlarını değerlendirmede önemli farklılıkların olduğu görülmektedir. Kız çocukları gruplar halinde genellikle bir kişinin evinde veya şehir merkezinde vakit geçirmekte iken, erkekler okuldan kaçtıktan sonra şehir merkezinde gruplar halinde vakit geçirmektedirler (Reid, 1999:2). Okul ortamında okuldan kaçma davranışının engellenmesi ile ilgili yapılacak önleyici çalışmalarda cinsiyete bağlı davranış farklılığının dikkate alınması gerekmektedir.

Devamsızlık ve okuldan kaçma davranışları ile ilgili daha önceden yapılmış benzer araştırmalar incelenmiştir. Hoşgörür ve Polat’ın (2015) Aydın’da yaptıkları bir araştırmada, cinsiyet bakımından devamsızlık vakalarında bir farklılık olduğunu ve erkek öğrencilerin daha fazla devamsızlık yaptığı sonucuna ulaşılmıştır. Yaş grubu olarak 14+ öğrenciler daha fazla devamsızlık yapmaktadır. Devamsızlığın en önemli nedeninin aile olduğu, ikinci önemli nedenin arkadaş grupları olduğu sonucu bulunmuştur. Altınkurt’un (2008) Kütahya liselerinde 308 öğrenci ile yaptığı bir araştırmada, öğrencilerin devamsızlık nedenlerinin 2/5’sinin öğretmenlerden, 1/5’nin aileden, 1/4’nin çevresel faktörlerden, 1/5’nin akademik başarısızlık kaygılarından ve 1/4’nin bireysel nedenlerden kaynaklandığı sonucu bulunmuştur. Önder’in (2017) ortaöğretim kurumlarında 625 öğrenci, 6 yönetici ve 5 rehber öğretmen ile yaptığı ve araştırma verilerini betimleyici analiz, içerik analizi ve regresyon analizine tabi tuttuğu bir araştırmaya göre, ortaöğretim kurumlarında devamsızlık davranışı öğrencilerin kendisinden ve arkadaş çevrelerinden kaynaklanmaktadır.

1. DEVAMSIZLIK PROBLEMİ

Öğrencilerin, okullarıyla ilgili sahip oldukları olumlu ve olumsuz tüm tecrübeler, yaşantılar, tutum ve davranışlar eğitimin kalitesinin tespitinde ve nasıl daha iyi hale getirilebileceği noktasında birçok fikir vermektedir. Bu duruma örnek oluşturulan en önemli faktörlerden birisi de öğrencilerin okullarına devam durumlarının incelenmesidir (Aküzüm, Yavaş, Tan ve Uçar, 2015:169). Okul devamsızlığı, “bir çocuğun okuldaki yokluğu” olarak, birçok biçimde görünebilir. Bir çocuk kısa veya uzun süre okula hiç gelmeyebilir. Bir çocuk, bir okul gününün bir kısmında gecikebilir, dersleri kaçırmış ya da okuldan erken ayrılmış olabilir (Kearney, 2016:2). Bu bakımdan devamsızlığın bir birinden farklı tanımları yapılmaktadır.

Tablo 1. Devamsızlığın Tanımları

1. Ardışık Özürsüz Devamsızlık
“İki gün üst üste özürsüz devamsızlık yapılması durumuna verilen addır. Genel nedenlere, mevsimlik tarım işçiliğine, okul reddine veya resen kayıtlı olmaya bağlı olabilir.”
a. Genel Nedenlere Bağlı Ardışık Özürsüz Devamsızlık: “İki gün üst üste özürsüz devamsızlık yapıldığında, devamsızlığın nedeni okul reddi, mevsimlik tarım işçiliği veya resen kayıtlı olma değilse Genel Nedenlere Bağlı Ardışık Özürsüz Devamsızlık adı verilir.”
b. Mevsimlik Gezici ve Geçici Tarım İşçiliğine Bağlı Devamsızlık: “İki gün üst üste özürsüz devamsızlığın nedeni mevsimlik işçilik ise bu duruma Mevsimlik Gezici ve Geçici Tarım İşçiliğine Bağlı Özürsüz Devamsızlık adı verilir.”
c. Okul Korkusuna Bağlı Devamsızlık: “İki gün üst üste özürsüz devamsızlığın nedeni çocuğun yaşadığı okul korkusundan kaynaklanıyorsa Okul Korkusuna Bağlı Devamsızlık adı verilir. Okul korkusu, çeşitli kaygılar nedeniyle çocuğun okula gitmeyi reddetmesi ya da bu konuda isteksiz görünmesi şeklinde ortaya çıkan durumdur.”
d. Resen Kayıtlı Devamsızlık: “Okula resen kayıtlı olan çocuğun okula iki gün üst üste özürsüz devam etmemesi durumuna Resen Kayıtlı Devamsızlık adı verilir.”
2. Kesintili Özürlü Devamsızlık
“Son on beş (15) eğitim günü içinde üç gün kesintili özürsüz devamsızlık yapılması durumuna Kesintili Özürsüz Devamsızlık adı verilir.”
3. Gün İçi Devamsızlık
“Son on beş (15) eğitim günü içinde iki kez yarım gün özürsüz devamsızlık yapılmasına Gün İçi Devamsızlık adı verilir. Gün İçi Devamsızlık; geç kalma, derse devamsızlık ve dersten veya okuldan erken ayrılma şeklinde olabilir.”
4. Özürlü Devamsızlık
“Okula devam ederken kaza, ölüm, doğal afet, yangın, gözaltına alınma, tutuklanma ve kısa veya uzun süreli tedavi gerektiren hastalık gibi nedenlerden dolayı özrünü belgelendirerek okula devam edemeyen çocukların devamsızlık durumunu ifade eder. Maskeli Özürlü Devamsızlık, çocuğun devamsızlık nedenini gerçeğe aykırı şekilde belgelendirdiği ya da beyan ettiği durumu ifade eder.”

Kaynak: İlköğretim Okulları İçin Aşamalı Devamsızlık Yönetimi (ADEY), 2011:7-8.

Devamsızlık dört başlık altında tanımlanırken, devamsızlık türleri devamsızlık, devamsızlık alışkanlığı ve kronik devamsızlık olmak üzere üç başlık altında sıralanmaktadır. Devamsızlık türleri tanımlanırken, öğrencinin okula gelmediği süre ve devamsızlığın alışkanlık haline gelmesi ya da mahkeme sürecinde olması etkili olmaktadır.

Tablo 2. Devamsızlık Türleri

Devamsızlık	6 ile 17 yaş arası bir öğrencinin izinsiz ve özürsüz ardışık olarak üç gün okula gitmemesi ya da toplamda beş günü bulan okula gitmeme eylemi.
Devamsızlık Alışkanlığı	12-17 yaş arası bir öğrencinin okulun, ebeveynlerin veya vasilerin oluşturduğu müdahale planına uymayan kanun dışı devamsızlık eylemini yapma durumudur.
Kronik Devamsızlık	“Kronik” devamsız bir öğrenci, 12-17 yaş arası, okul müdahale sürecinde olan, “alışkanlık dışı” bir devamsızlığa erişen, Aile Mahkemesine sevk edilen ve emir üzerine yerleştirilen bir öğrencidir, yasadışı devamsızlıklar yapmayı sürdürmektedir.

Kaynak: Bye, Alvarez, Haynes ve Sweigart, 2010: 112

Devamsızlık yöneticiler ve yetkililer açısından istenilmeyen bir durumdur, çünkü: Kronik olarak okuldan kaçmak ya da devamsızlık yapmak, okulu bırakmanın habercisidir (Dupper, 2013:69). Zhang, Katsiyannis, Barrett ve Wilson’a (2007; Akt. Rivers, 2010:4) göre, okul devamsızlığının sebepleri dört ana kategoriye yerleştirilebilir. Bu kategoriler arasında aile faktörleri, okul faktörleri, ekonomik etkenler ve öğrenci değişkenleri bulunur (Rivers, 2010:4). Devamsızlıkta etkili olan aile, okul, ekonomi ve öğrenci faktörlerini şu şekilde açıklayabiliriz:

Tablo 3. Devamsızlığın Ortaya Çıkmasında Etkili Olan Faktörler

Aile Faktörleri	
1.	Ebeveyn eğitim seviyesi
2.	Ebeveynlerin çocuklarını denetimi
3.	Hane halkı geliri
4.	Aileden kaynaklanan diğer faktörler
Okul Faktörleri	
1.	Okul iklimi
2.	Sınıf büyüklüğü
3.	Tutumlar
4.	Her öğrencinin çeşitli ihtiyaçlarını karşılama becerisi
5.	Okulun uyarma, kınama vb. disiplin politikaları
6.	Diğer okul faktörleri
Ekonomik Faktörler	
1.	Tek ebeveynli ailelerde yaşamak
2.	Diğer ekonomik nedenler
Öğrenci Değişkeninden Kaynaklanan Faktörler	
1.	Fiziksel ve zihinsel problemler
2.	Madde bağımlılığı
3.	Uyuşturucu kullanımı
4.	Kendilik algısı
5.	Okuldan kopma
6.	Diğer öğrenci değişkenlerinden kaynaklanan faktörler

Kaynak: Rivers, 2010:4-6.

Devamsızlığın ortaya çıkmasında temel belirleyici etkenler; aile faktörü, okul faktörü, ekonomik faktör ve öğrenci faktörü olmak üzere dört ana başlık altında sıralanmaktadır. Devamsızlığın ortaya çıkmasında etkili olan faktörler eğitimin farklı kademelerine (ilkokul, ortaokul ve lise) göre farklılaşmaktadır. Örneğin ilköğretimde en önemli devamsızlık faktörü olarak aile ve ailenin yaşadığı problemler olduğu görülürken, lisede daha çok öğrenci değişkeninden kaynaklanan faktörlerin ön plana çıktığını görülmektedir. Genel olarak ailenin eğitim seviyesi, mesleği ve ekonomik yoksunluk yaşayıp yaşamadığı devamsızlıktaki belirleyici faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Okuldan kaynaklanan faktörler ise öğrencinin başarısız olması, sınıfların büyük olması, öğretmen ve idarenin olumsuz tutumu, öğrencinin cezalandırılması ya da sınıf tekrarı yaptırılması olarak sıralanabilir. Ekonomik faktörler özellikle alt sosyoekonomik seviyede olan öğrencilerde daha fazla ön plana çıkmaktadır. Okul servisi ücretini karşılayamayan, ya da temel ihtiyaçlarını karşılayamayan öğrenciler devamsızlık yapmaktadır. Öğrenci değişkeninden kaynaklanan faktörlere daha çok akran grupları ve ilişkileri girmektedir. Alkol ya da madde kullanımı, suç ya da suça sürüklenme öğrenci değişkeninden kaynaklanmakta olan nedenlerden sadece bir kaçıdır.

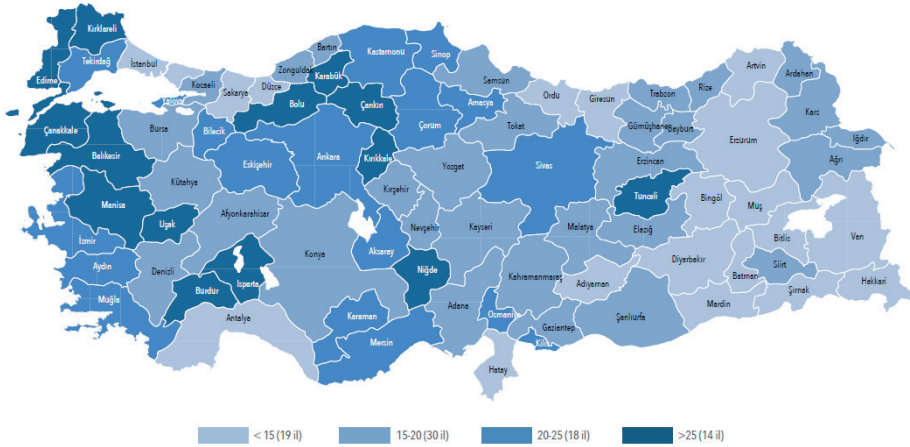
Tablo 4. Devamsızlığın Sebepleri

Öğrenciler okulda gördükleri şiddetten mağdur olabilirler, öğretmenlerin ders anlatımından sıkılmış olabilirler ya da akademik olarak sürekli diğer öğrencileri yakalamak için çabalamaktan sıkılmış olabilirler.
Bazı gençler kardeşlerine bakmak zorunda oldukları için derslere devam edemeyebilir.
Bazı öğrenciler okula gitmekten vazgeçmektedirler, çünkü her okula geri dönüşlerde öğretmenleri ya da diğer öğrenciler ile yaşamış oldukları kişisel sorunlardan dolayı uzaklaşmaktadırlar.
Bazı öğrenciler okula gidemezler çünkü aileleri onların eğitim gereksinimlerini ihmal edebilir.
Bazı çocuklar okula karşı fobi geliştirebilirler ve evlerinin güvenli ortamı dışında faaliyetlere katılmaktan korkabilirler.

Kaynak: Ingersoll & LeBoeuf, 1997; Akt. Dupper, 2013:69

Devamsızlık ya da okuldan kaçma davranışlarında çevre önemli bir etkindir. Öğrenciler içerisinde buldukları çevresinden etkilenmekte ve aynı zamanda çevresini etkilemektedir. Bu bakımdan, öğrenci aile, okul, arkadaş çevresi ile sürekli etkileşim halindedir (Dağ, 2016:243) Öğrencilerin okula devam etmemelerinin nedeni çok yönlü ve karmaşıktır. Nedenler bireysel, aile, okul ve toplum düzeylerinde ortaya çıkabilir. Örneğin, öğrenciler okul fobisi, öğrenme engelleri veya diğer öğrenciler veya öğretmenlerle olan zorluk nedeniyle devamsızlık yapabilirler. Aileler kaotik yaşama ortamlarına sahip olabilir veya ebeveynler, yetersiz ebeveynlik becerilerine sahip olabilir ve bu da çocuğun okula devamını izlemek ve teşvik etmek yeteneklerini etkiler. Okuldan ayrılma oranlarını etkileyen önemli okul faktörleri, öğrencilerin sıkıcı olarak algılanan zorbalık ve öğretim yöntemleri ile ilgili sorunları içerir. Okuldan ve okula gelen öğrenciler için kendilerini güvende hissetmeyen topluluklar ve yasal eylemlerin yasal sonuçlarını derhal yürürlüğe ko-

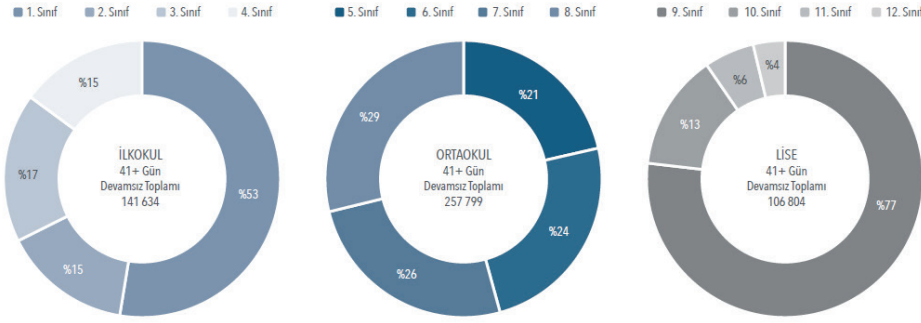
yan mahkeme prosedürlerine uymayan diğer topluluklar, devamsızlığa potansiyel katkıda bulunan diğer faktörlerdir (Eastman, Cooney, O'Connor ve Small, 2007:2). Okuldan kaynaklanan nedenler içinde en önemli faktör olumsuz bir okul kültürü ve iklimidir. Öğrenciden kaynaklanan en önemli faktör ise daha çok bireysel etkenlerdir. Öğretmenlerden kaynaklanan faktörlerden en önemlisi öğrenciler ile olumlu bir iletişim kuramamaktır. Ya da baskıcı ve sürekli zorlayıcı bir öğretmenin öğrencisi okula gitmek istemeyecek ve sürekli hastalanma eğilimi göstermesine neden olacaktır (Dağ, 2017:108). Devamsızlık bazen de tüm bu faktörlerin etkileşimi sonucunda birçok faktörün sonucu olarak ortaya çıkabilmektedir.

Şekil 1. 21 Gün ve Üstü Devamsızlık Türkiye Dağılımı

Kaynak: Eğitime Bakış 2016 İzleme ve Değerlendirme Raporu, s.209.

Şekil 21 incelendiğinde öğrencilerin 25 günden fazla devamsızlık yaptığı illerin: Tunceli, Niğde, Kırıkkale, Çankırı, Karabük, Bolu Niğde, Isparta, Burdur, Uşak, Manisa, Balıkesir, Çanakkale, Kırklareli ve Edirne olduğu görülmektedir.

Şekil 4. Farklı Kademelerde 41+ Gün Devamsızlık Yapan Öğrencilerin Sınıflara Göre Oransal Dağılımı (%) (2014-2015)

Kaynak: Eğitime Bakış 2016 İzleme ve Değerlendirme Raporu, s.211.

Şekil 4 incelendiğinde 41+ gün devamsızlık oranının ilkokullarda 1. Sınıf öğrencilerinde %53, ortaokullarda 8. Sınıf öğrencilerinde %29 ve liselerde %77 9. Sınıf öğrencilerinde olduğu görülmektedir. Liselerde ve ilkokulda öğrencilerin okula uyum sağlayamadığı görülmektedir. Okula uyum sağlayamayan öğrenciler 41+ gün devamsızlık yapma eğilimine sahiptirler.

2. OKUL SOSYAL HİZMET UZMANI VE DEVAMSIZLIK

Sosyal hizmet çevresi içerisinde birey düşüncesinden hareket eder, sosyal hizmet mesleğinin çevresi-içinde-insan üzerine etkili odaklanma durumu, sosyal hizmet uzmanının bireylerin birbiri ile ilintili birçok boyutu ile ilgilenmesini gerektirir: biyolojik, entelektüel, duygusal, sosyal, ailesel, tinsel, ekonomik, toplumsal vb. (Sheafor ve Horejsi, 2015:27). Bu açıdan okul sosyal hizmet uzmanları devamsızlığı önleme görevini de üstlenmektedir. Devamsızlık olayının sorumlusu çoğunlukla öğrenci olarak görülmektedir. Bu açıdan, bazen sosyal kontrolün (hukuk ya da sistem gibi) ajanı gibi davranmak sosyal hizmet uzmanı için olumsuz bir şey değildir (Zastrow, 2014:493). Hukuk sistemi devamsızlık için istatistiki programlara (E okul) sahiptir. İstatistik hizmetlerin etkinliğini göstermek için önemli bir yöntemdir. Bu veriler, sosyal hizmet uzmanlarının sağladıkları hizmetlerin, uygulamaların veya yardımcı olduğu programların gerçekten okula devamı iyileştirmekte ve devamsızlığın azaltılmasına yaptığı etkiyi ölçmek için tek araçtır (Bye, Alvarez, Haynes ve Sweigart, 2010:8). İstatistik veriler okul idaresi tarafından tutulmaktadır. Günlük, haftalık ve aylık devamsızlık raporları alınabilmektedir.

Okuldan kaçma gibi alanlarda edindiği uzmanlık nedeniyle, okul sosyal hizmet uzmanları genellikle yöneticiler ve diğer okul personeli için bir kaynak görevi görebilirler. Okul sosyal hizmet uzmanları, sistem düzeyinde faaliyet gösterebilir ve okulların devam etmeyi iyileştirmek ve tasfiyeyi azaltmak için hedeflerini belirlemelerine yardımcı olabilir. Bununla birlikte, bu görevi yerine getirmek için iyi bir veri toplama ve veri izleme sistemi gereklidir (Bye, Alvarez, Haynes ve Sweigart, 2010:8). Okul sosyal hizmet uzmanları, okulda devamsızlık yapan öğrencilerle kay-

naştırıcı, sorun çözücü sosyal grup çalışmaları yapabilirler (Özbesler ve Duyan, 2009:22). Öncelikle okul sosyal hizmet uzmanları devamsızlık verilerini toplaması, devamsızlık türleri, devamsızlık neden ve sebepleri hakkında çıkarımlar yapmaları gerekmektedir.

Öğrenciler okul ortamında sosyal hizmet uzmanına ihtiyaç duyar çünkü bir çoğunun motivasyon ile ilgili yaşadığı güçlükler, yüksek endişe düzeyleri ve kendilerini kontrol etme ile ilgili bir çok problemleri ortaya çıkmaktadır (Zastrow, 2014:489). Okul sosyal hizmet uzmanları, diğer okullarda etkili olan programları veya sistemleri destekleyebilir ve program kentinde çalışıp çalışmadığını ayırt etmelerine yardımcı olmak için devam eden yüksek kaliteli verileri toplayabilir (Bye, Alvarez, Haynes ve Sweigart, 2010:8). Okul sosyal hizmet uzmanları her okulun farklı kültür ve iklime sahip olsa da diğer okul sosyal hizmet uzmanlarından devamsızlık problemi ve çözüm önerileri hakkında görüş alışverişi yapmaları gerekmektedir.

Okullar, çalışan görevlilerin kendi çıkarları peşinde koşarken günlük kararların alındığı birtakım etkinliklere girdikleri alanlardır. Okullardaki idari ilişkilerin anlaşılması, etkili yönetim için bir zorunluluktur. Okulun karar alma modelleri, grup içi etkinliklere odaklanan, çıkar ve çıkar gruplarının varlığını ve bu nedenle çatışmayı doğal ve yaygın bir süreç olarak değerlendiren, amaçların değişkenliğine vurgu yapan ve karar verme sürecinde pazarlık ve müzakerelerin etkisini önemli gören bir yaklaşımlardır (Altun ve Sarpkaya, 2017). Bu bakımdan her okulun karar alma yapısı ve işleyişi farklıdır, okul sosyal hizmet uzmanı, çalıştığı okulun işleyiş kurallarını ve değerlerini iyi bilmelidir. Okuldan kaçma ve devamsızlık gibi durumlarda okul müdürünün desteğini alabilmelidir (Dağ, 2018:35). Okul sosyal hizmet uzmanları, okul müdürüne devamsızlık için yüksek kaliteli bir veri toplama sistemi kullandığından emin olmak için müdürle birlikte çalışarak okullarının kayıt ve izleme sistemlerini iyileştirmeye yardımcı olabilir (Bye, Alvarez, Haynes ve Sweigart, 2010:10). Devamsızlık önlenabilir bir davranıştır bu bağlamda verilerin hızlı ve doğru girilmesinin önemi konusunda okul sosyal hizmet uzmanları ile okul idaresinin yapacağı iş birliği önemlidir.

Okul sosyal hizmet uzmanı için okuldan kaçma davranışı sadece dersten kaçmak için yapılan bir hareket olarak değerlendirilemez. Okuldan kaçan öğrencinin neden böyle davrandığının anlaşılması gerekir. Okuldan kaçma davranışı olumsuz iklim ve kültüre sahip olan okullarda daha sık görülmektedir. Bu sebeple okuldan kaçma davranışının en asgari seviyeye indirilmesi için okul sosyal hizmet uzmanlarına önemli görevler düşmektedir (Dağ, 2017:107).

Günlük devamsızlık istatistiklerinin anlık sisteme işlenmesi ve velilere mesaj olarak bildirilmesi gerekmektedir. Daha sonra okul sosyal hizmet uzmanlarının yapacağı birey merkezli ya da sistem merkezli müdahaleler sayesinde devamsızlık ve okuldan kaçma davranışları en asgari seviyeye indirilebilir.

Tablo 5. Bir Okul Sosyal Hizmet Uzmanı Sürekli Devamsızlık Sürecine Nasıl Katılır?

1.	Okul sosyal hizmet uzmanı, okul terklerini azaltmada ve okuldan ayrılma oranlarını düşürmede önemli bir rol oynamaktadır.
2.	Okul sosyal hizmet uzmanları öğrencilerin devamsızlıklarını izler. Bir öğrenci arka arkaya 5 gün özürsüz ya da 10 gün özürlü okula gelmediğinde okul sosyal hizmet uzmanına yönlendirilir.
3.	Okul sosyal hizmet uzmanı, devam meselesinin niteliğini belirlemek için okul personeli, ebeveynleri veya velileri ve öğrencileri ile işbirliği yaparak karşılık verir.
4.	Yapılan değerlendirmenin sonuçlarına bağlı olarak, sulh hukuk / çocuk mahkemesine sevk gerekebilir veya gerekli olmayabilir.
5.	Okul sosyal hizmet uzmanı devamsızlık probleminin 15 güne erişmemesi için devam izlenimine katılır.

Kaynak: <http://www.lee.k12.ga.us/pdf/Frequently%20Asked%20Questions.pdf> 03.11.2017

Okul sosyal hizmet uzmanlarının devamsızlık ve okuldan kaçma davranışının önlenmesi ile ilgili görevleri, devamsızlığın arka arkaya 5 günü bulması ile başlamaktadır. Okul sosyal hizmet uzmanı öğrenci ve veli ile irtibat kurarak problemin kaynağını bulmaya çalışmaktadır. Okulda çalışan diğer görevliler probleme ve problemi yapan öğrenciye odaklanırken, okul sosyal hizmet uzmanı probleme değil problemin kaynağına odaklanmaktadır. Gerekli görülmesi halinde adli süreç devreye sokulabilir.

3. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Bu bölümde araştırmanın modeli, soruları ve çalışma grubu açıklanmıştır. Beşeri ilminin tek amacı olan hakikati aramaktır, hakikati aramanın yolu tek değildir. Burada şüphecilik ve ihtisastan kudreti devreye girmektedir (Mumyalmaz, 2014:131). Bu bağlamda araştırma hem sosyoloji, hem eğitim bilimleri hem de sosyal hizmet disiplini kapsamaktadır. Bu multidisipliner bakış açısıyla araştırma, İlkokul, ortaokul ve lise öğrencilerinin neden devamsızlık yaptıklarını ya da devamsızlık yapmayı alışkanlık haline getirdiklerini ortaya çıkartmak için nitel araştırma yöntemine uygun olarak tasarlanmıştır. Nitel araştırma geleneğine yakın olan ontolojik inanç, gerçekliğin sosyal ortamda oluştuğu, karmaşık olduğu ve sürekli değiştiği bir dünya görüşünden hareket eder. O halde, bir gerçekliği anlamının önemi, insanların bazı nesnelere, olayları, eylemleri, algıları vb. nasıl yorumladıklarını anlamlandırdıklarıdır (Glesne, 2013:11). Bir nitel araştırmanın arka planındaki felsefi varsayımları anlamak; bu felsefi varsayımları araştırmanın önemli bir ögesi olarak görmek veya onları doğrudan doğruya araştırmaya yazılı olarak aktarmakta değil, araştırma sürecinin tamamındaki uyumunu görmek ile mümkün olabilir (Creswell, 2015:16). Nitel araştırma yöntemi seçilerek, devamsızlık ve okuldan kaçma davranışının karmaşık yapısı ortaya çıkartılmak istenmiştir. Eğitim sistemi problemi öğrencide görme eğilimindedir. Nitel araştırma yöntemi ile problemin okulda, ailede ya da toplumda olabileceği ortaya çıkartılmak istenmiştir.

3.1. Araştırmanın amacı

Açıklayıcı araştırma, ana amacın olayların sebeplerini açıklamak ve kuram oluşturmak, ayrıntılandırmak, genişletmek ya da test etmek olduğu araştırmalardır (Neuman, 2006:54). Bu araştırmanın amacı: Eğitimin farklı kademelerindeki devamsızlık olayının nedenleri ve sonuçlarını ortaya çıkartmaktır. Devamsızlık problemi karşısında sadece öğrenciye odaklanmak problemi ortadan kaldırmaya yetmeyecektir. Çünkü bu davranış ilerleyen zamanlarda tekrar edecektir.

3.2. Araştırma Soruları

Bu araştırmada öğrencilerin devamsızlık yapmalarında belirleyici olan dinamikleri ve devamsızlığın sonuçlarını ortaya çıkartmak için aşağıdaki sorular oluşturulmuştur:

- Öğrenciler neden devamsızlık yapar?
- Öğrencilerin devamsızlık yapmasında aile, arkadaş, okul, sınıf, ekonomik vb. faktör ya da faktörlerden hangileri belirleyicidir?
- Devamsızlık davranışı nasıl meydana gelir?

3.3. Çalışma Grubu

Türkiye’de ilkokul, ortaokul ve liselerde öğrenci devamsızlıklarını okullarda müdür yardımcıları MEB e-okul sistemine girmektedir. Öğrenci devamsızlık yaptığında veli aranmakta ya da veliye mesaj ile durum bildirilmektedir. Öğrenci özürülü şekilde bir gün gelmeyecekse müdür yardımcısından izin alması ve e-okul sistemine izinli olarak girilmesi gerekmektedir. Öğrencilerin devamsızlık takibi ve özür durumunda izin verme görevi okul müdür yardımcılarında olduğu için bu araştırmada çalışma grubu Sakarya’da bulunan 1 ilkokul, 1 ortaokul ve 4 farklı lisede görev yapan toplam 7 okul idarecisinden (5 müdür yardımcısı ve 2 okul müdürü) meydana gelmektedir.

3.4. Verilerin Analizi

Nitel araştırmada veri analizi, verilerin toplanması ve organizasyonunun yapılması, sonra verilerin kodlanması ve kodların bir araya getirilmesiyle temalara indirilmesi ve son olarak veriyi şekiller, tablolar veya bir tartışma halinde sunulmasından oluşmaktadır (Creswell, 2015:180). Derinlemesine görüşme tekniği ile okul yöneticilerinden elde edilen veriler nitel analizle incelenmiştir. Öncelikle veriler ses kayıt cihazı ile toplanmış daha sonra elde edilen veriler yazıya aktarılmıştır. Katılımcılardan elde edilen verilerin kavram setleri oluşturulmuştur. Daha sonra verilerden temalar ve kodlar ortaya çıkartılmıştır. Temalar ve kodlar ortaya çıkartılırken etik ilkeler dikkate alınarak okul müdürü 1, müdür yardımcısı 1 vb. kısaltmalarla gizlilik sağlanmıştır.

4. ARAŞTIRMANIN BULGULARI

Bu bölüm, öğrencilerin ilkokul, ortaokul ve lisede yaptıkları devamsızlık probleminin nedenlerini ortaya çıkartmak için okul idarecileri ile gerçekleştirilen derinlemesine görüşme ve içerik analizinden meydana gelmektedir.

4.1. Aile Faktörleri

Tablo 6. İlkokul, ortaokul ve lisede aile kaynaklı devamsızlığa ilişkin tema ve kodlar

Tema	Kodlar	Görüş Bildiren Katılımcı	f
AİLE	Ebeveyn Eğitim Seviyesi	İlkokul Müdür Yardımcısı 1 Ortaokul Müdür Yardımcısı 2 Lise Müdür Yardımcısı 1 Lise Müdür Yardımcısı 2	4
	Parçalanmış Aile (Anne-baba ayrı ya da boşanmış)	Ortaokul Müdür Yardımcısı 1 Lise Müdür Yardımcısı 1 Lise Müdürü 1	3

İlkokul öğrencilerinin okula devam-devamsızlık durumlarında en önemli etkenin aile olduğunu ailenin ilgisi ile okul takibi ve akademik başarının değiştiğini İlkokul Müdür Yardımcısı-1 şu şekilde ifade etmektedir:

“Ebeveynlerin eğitim seviyesi öğrenci devamsızlıklarını olumsuz yönde etkilediği görülmektedir. Öğrencinin okula devam edip etmemesini çok fazla önemsemiyorlar. Genelde bu velilerimiz farklı ekonomik sıkıntılarla uğraştıkları için okula devam edip edilmemesini sorun olarak görmüyorlar” (İlkokul Müdür Yardımcısı-1)

Ortaokul öğrencilerinin devamsızlık yapmasında temel etken aile ilgisidir. Ailenin bazen çocuğun devamsızlık problemini gizlemeye çalıştığını Ortaokul Müdür Yardımcısı-1 şu şekilde ifade etmektedir:

“Ebeveyn eğitim seviyesi etkiliyor. Bizim okulumuzda S. diye bir öğrenci var. Bu çocuğun babasının eğitim seviyesi düşük. Çocuk okula gitse ne olur gitmese ne olur? diye düşünüyor. Bu çocuk sene başından beri hiç okula gelmedi. Bize okul değiştirme cezasıyla geldi. Devamsızlık yapan çocuğu aile sabah okula gönderiyor. Ama çocuk okulda mı değil mi bilmiyor. Buraya yakın bir iş merkezi var çocuklar bazen oraya takılıyor. Anneye gittik; anne yalan söylüyor. Çocuğum evde diyor. Çocuğuna güvendiğini söylüyor. Parçalanmış aile çocuklarında devamsızlık fazla oluyor. Ailede düzen yoksa çocuk devamsızlık yapıyor. Diğer aile faktörleri, aile içerisinde eğitim almış kişilerin sayısının az olması” (Ortaokul Müdür Yardımcısı-1)

Ortaokul öğrencilerinde veli takibi ile öğrencilerin devamsızlık problemleri arasındaki ilişkiyi Ortaokul Müdür Yardımcısı-2 şu şekilde ifade etmektedir:

“Devamsızlığı çok olan ya da sürekli devamsız olan öğrencileri ele aldığımızda bu öğrencilerin velilerinin eğitim düzeylerinin düşük olduğunu görmekteyiz. Ebeveynler çocuklarının devamlarını takip etmezlerse bu öğrenciler devamsızlık yapabilmektedirler. Sosyoekonomik seviyesi düşük olan velilerin eğitim seviyeleri de düşük olmakta, dolayısıyla bu velilerin çocuklarının devamsızlıkları daha fazla olmaktadır. Aile eğitime önem veriyorsa

çocuğunun geleceğini eğitimde görüyorsa en iyi eğitimi almasını istiyor ve onu takip ediyor” (Ortaokul Müdür Yardımcısı-2)

Anne baba takibinin lise öğrencilerinde devamsızlık oranlarıyla ilgili olduğunu ve takip edildiğini bilen öğrencilerin devamsızlık yapmamak için gayret ettiğini aynı zamanda anne ve babanın ayrı olmasının devamsızlığı arttırdığını Lise Müdür Yardımcısı-1 şu şekilde ifade etmektedir:

“Eğitim seviyesi düşük aileler genelde ders kaçırmamanın öneminin farkında değiller. Babası annesi tarafından takip edildiğinin farkında olan öğrenciler devamsızlık yapmaktan imtina ediyorlar. Aynı zamanda anne ve babası ayrı olan öğrencilerde devamsızlık problemi daha fazla” (Lise Müdür Yardımcısı-1)

Ebeveyn eğitim seviyesi ile devamsızlık oranları arasında önemli bir ilişki olduğunu fakat zorunlu durumlarda öğrencinin istem dışı devamsızlık yapmak zorunda kaldığını Lise Müdür Yardımcısı-2 şu şekilde ifade etmektedir:

“Eğitim seviyesi yüksek olan aileler öğrencilerin devamsızlıklarını düzenli olarak takip etmekte, bunu bilen öğrencilerde devamsızlık yapmamaya özen göstermektedir. Eğitim seviyesi düşüğe takip azalmaktadır. Anne ve babası hapistede olanlar o saatte ziyarete gideceklerinden dolayı devamsızlık yapabiliyor” (Lise Müdür Yardımcısı-2)

Ailede eğitim seviyesi önemli olmakla birlikte bazen eğitimli ailelerde çocukları üzerinde kontrolü kaybettiklerini ve parçalanmış aile çocuklarının daha fazla devamsızlık yaptıklarını Lise Müdürü-1 şu şekilde ifade etmektedir:

“Ailenin eğitim seviyesi önemli fakat bazen eğitim seviyesi çok yüksek ailelerde de devamsızlık problemi ortaya çıkabiliyor. Bir velimiz MYO müdürü idi bu öğrencimiz çok devamsızlık yaptı ve baba kontrolünü kaybetti. Anne babanın boşanmış olması da etkiliyor. Boşanma anne baba kontrolünü ortadan kaldırıyor” (Lise Müdürü-1)

Devamsızlık probleminde asıl belirleyici olanın eğitim seviyesi değil veli ilgisi olduğunu ve üniversite sınavlarına hazırlanmanın önemli bir devamsızlık nedeni olduğunu Lise Müdürü-2 şu şekilde ifade etmektedir:

“Devamsızlık eğitim seviyesine göre farklılaşmıyor. Velilerin ilgisine göre farklılaşıyor. Eğitim seviyesi yüksek bir aile var fakat çocuk okula gelmiyor. Anne baba mühendis ve mimar. En çok 12. Sınıflar devamsızlık yaparlar ve bunu kendilerine verilmiş bir hak olarak görürler” (Lise Müdürü-2)

Devamsızlık ile ebeveyn eğitim seviyesi arasında önemli bir ilişki vardır. Eğitim seviyesi düşüğe devamsızlık yapma oranı artmaktadır. Parçalanmış aile ya da tek ebeveynli ailelerde yaşayan çocuklar daha fazla devamsızlık yapmaktadır. Ekonomik faktörler öğrencilerin devamsızlık yapmasına neden olmaktadır.

4.2. Okul Faktörleri

Tablo 7. İlkokul, ortaokul ve lisede okul kaynaklı devamsızlığa ilişkin tema ve kodlar

Tema	Kodlar	Görüş Bildiren Katılımcı	f
OKUL	Ödev ve Eğitim Başarısı Kaygısı	İlkokul Müdür Yardımcısı 1	1
	Okula Uyum	Ortaokul Müdür Yardımcısı 2	3
	Okul İklimi, Kültürü ve Aidiyet	Lise Müdür Yardımcısı 1	3
		Ortaokul Müdür Yardımcısı 2	
	Lise Müdür Yardımcısı 2		
Sınıf (9. 10. 11. ya da 12. Sınıfta olmak)	Lise Müdürü 1	1	

İlkokulda öğrenci devamsızlığına neden olan faktörlerin ödev yapılmaması, araç ve gereçlerin unutulması, özgüven eksikliği, bahaneler üretilerek ortaya çıkan küçük rahatsızlıklar olduğunu İlkokul Müdür Yardımcısı-1 şu şekilde ifade etmektedir:

“İlkokul öğrencisi olması nedeniyle zaman zaman öğrencilerin ödevlerini yapmakta zorlanmaları veya sorumluluk duygusunun daha az gelişmiş olması nedeniyle ödevlerini veya eşyalarını unutmalarından dolayı kaygı yaşamaları o gün okula gelmemek için öğrencinin bahanesi olabiliyor. Ayrıca evde her işini anne babasına yaptıran öğrenciler için okulda kendi başlarına kalmaları sorun olabiliyor. Karşılaştıkları sorunları kendi başlarına çözemeyeceklerini düşündükleri için “karnım ağrıyor”, “başım ağrıyor” vb. bahaneler ile okula gelmek istemediklerini görüyoruz” (İlkokul Müdür Yardımcısı-1)

Okul iklimi ve sınıf büyüklüğünün okulunda bir devamsızlık nedeni olmadığını Ortaokul Müdür Yardımcısı-1 şu şekilde ifade etmektedir:

“Bizim öğrencilerimizin devamsızlık yapmalarında okul iklimi, sınıf büyüklüğü geçerli bir faktör değil. Bizim okulumuzda okuldan kaynaklanan devamsızlık yoktur” (Ortaokul Müdür Yardımcısı-1)

Okul idaresi, öğretmen ve arkadaş tutumlarının devamsızlığa neden olabildiğini Ortaokul Müdür Yardımcısı-2 şu şekilde ifade etmektedir:

“Çocuk okulu sevmiyorsa, arkadaşlarıyla anlaşamıyorsa devamsızlık yapabiliyor. Sınıf büyüklüğünün devamsızlığı etkilediğini düşünmüyorum. Okul idaresinin, öğretmenlerin ve arkadaşlarının olumsuz tutumları çocuğun hoşuna gitmiyorsa öğrenci devamsızlık yapabiliyor” (Ortaokul Müdür Yardımcısı-2)

Anadolu lisesinde idarenin iletişimi, aidiyet duygusu ve sınıfların kalabalık olmasının devamsızlığı etkilediğini ve aynı zamanda bir sporla uğraşan öğrencilerin

daha fazla devamsızlık yaptığını Lise Müdür Yardımcısı-1 şu şekilde ifade etmektedir:

“Okul idaresinin iletişimi etkiliyor. Okula aidiyet duygusu kazanılmışsa devamsızlık azalıyor. Kalabalık sınıflarda arkadaş ortamı, okuldan kaçma daha fazla oluyor. İdareciler ve öğretmenler kuralları belirleyip uygularsa devamsızlık azalıyor. Sporcular devamsızlık daha fazla yapıyorlar. Aynı zamanda bizim okulumuz taşındı, okulun yerinin değişmesi devamsızlığı arttırdı” (Lise Müdür Yardımcısı-1)

Fen lisesi öğrencilerinin devamsızlık konusunda problem yaşamadıklarını ve bu konu ile ilgili gerekli olan bilince sahip olduklarını ve disiplin cezası almadıklarını Lise Müdür Yardımcısı-2 şu şekilde ifade etmektedir:

“Burası fen lisesi olduğundan okul iklimi, sınıf büyüklüğü gibi devamsızlığa neden olan faktörler yok. Ciddi disiplin sorunları yaşamamakla birlikte, bu okulda herhangi bir disiplin cezası olmamıştır” (Lise Müdür Yardımcısı-2)

İmam Hatip lisesinde devamsızlığın sınıf bazında değiştiğini ve aynı zamanda yabancı uyruklu öğrencilerin devamsızlık yaptıklarını Lise Müdürü-1 şu şekilde ifade etmektedir:

“En fazla devamsızlık 9. sınıflar da ve 12. sınıflar da oluyor. Yabancı uyruklu ve Suriyeli öğrenciler daha fazla devamsızlık yapıyor” (Lise Müdürü-1)

Öğrencilerin öğretmenleriyle iletişimlerinin devamsızlık oranlarının artmasında etkili olduğunu okul iklimi ve sınıf büyüklüğünün etkili olmadığını Lise Müdürü-2 şu şekilde ifade etmektedir:

“Okul iklimi çok fazla etkili değil, zaten başka bir okula nakil olabiliyorlar. Öğrenci öğretmeni sevmeyi sevmediği zaman devamsızlık yapabiliyor. Sınıf büyüklüğü devamsızlıkta etkili değildir” (Lise Müdürü-2)

Okul kültürü ve ikliminde ortaya çıkan olumsuz durum ve okul aidiyetinin düşük seviyede olması öğrencilerin devamsızlık yapmalarına neden olmaktadır. Okula uyum sağlayamayan öğrenciler devamsızlık yapmaktadır. Düşük eğitim başarısı beklentisine sahip öğrenciler ve 9. Sınıfa devam eden öğrencilerde devamsızlık yapma davranışı ortaya çıkmaktadır.

4.3. Ekonomik Faktörler

Tablo 8. İlkokul, ortaokul ve lisede ekonomik nedenlere bağlı devamsızlığa ilişkin tema ve kodlar

Tema	Kodlar	Görüş Bildiren Katılımcı	f
AİLE BÜTÇESİ	Ekonomik Sıkıntı	İlkokul Müdür Yardımcısı 1	3
		Ortaokul Müdür Yardımcısı 1	
		Lise Müdürü 1	
	Öğrencilerin Çalışmak Zorunda Kalması	Lise Müdür Yardımcısı 1	1
	Servis Ücreti	Lise Müdürü 1	1

İlkokulda öğrenci devamsızlığının temel belirleyicisinin aile olduğunu, aile kendi problemleriyle (özellikle ekonomik) mücadele ederken çocuğun okula devamını ihmal ettiğini İlkokul Müdür Yardımcısı-1 şu şekilde ifade etmektedir:

“Ailenin ekonomik durumu çocuğa yansımaktadır. Aile ekonomik nedenlerden kaynaklanan sıkıntılardan dolayı kendisi için daha önemli gördüğü sorunlarla uğraşırken, öğrencilerin istek ve ihtiyaçlarına cevap veremediğini düşünmekte ve bu durumda devamsız öğrencilere ilkokulda herhangi bir yaptırım uygulanmadığını bildiği için devamsızlığı sorun etmemektedir” (İlkokul Müdür Yardımcısı-1)

Ortaokulda devamsızlığın temel nedeninin ekonomik faktörler olduğunu aynı zamanda parçalanmış ailede çocuk üzerindeki denetim ve ilginin azaldığını Ortaokul Müdür Yardımcısı-1 şu şekilde ifade etmektedir:

“Devamsız öğrencilerin okula gelmemelerindeki en önemli neden ekonomi. Eğitim ücretsiz olduğu halde ailelerin çocuklarını okula gönderince külfet olacağını düşünmeleri. Ailede anne ya da babanın herhangi birinin olmaması yüzünden devamsızlık yapan öğrenciler var. Anne veya babanın olmaması yüzünden evde kalan kişinin öğrenci ile ilgilenmemesi veya onu ev işlerinde çalıştırması. Diğer ekonomik nedenler, aile gelirinin düşük olmasını bahane amaçlıda olsa kullanmaları” (Ortaokul Müdür Yardımcısı-1)

Devamsızlık üzerinde en önemli etkenin ekonomik sorunlar olduğunu, parçalanmış ailelerde anne yanında kalan çocuğun denetiminin az olduğunu Ortaokul Müdür Yardımcısı-2 şu şekilde ifade etmektedir:

“Parçalanmış aile ve bir de ekonomik sorunlar varsa devamsızlığa neden olmaktadır. Özellikle çocuk annede kalmış ise annenin çocuk üzerinde otorite kuramaması bu çocukların devamsızlık yapmasına neden olmaktadır” (Ortaokul Müdür Yardımcısı-2)

Parçalanmış ailede yaşayan çocuklar ve okul çağında çalışmak zorunda kalan çocukların devamsızlık problemlerinin daha fazla olduğunu Lise Müdür Yardımcısı-1 şu şekilde ifade etmektedir:

“Tek ebeveynli ailelerin çocuklarında devamsızlık daha fazla. Kafelerde, işyerlerinde çalışan öğrenciler yoruluyor, uykusuz kalıyor, devamsızlık yapıyorlar” (Lise Müdür Yardımcısı-1)

Fen lisesinde ekonomik problemlerin devamsızlığa yol açmadığını Lise Müdür Yardımcısı-2 şu şekilde ifade etmektedir:

“Ekonomik problemleri olan 5-6 öğrenci var onlarında devamsızlık problemleri yok” (Lise Müdür Yardımcısı-2)

Anadolu İmam Hatip lisesine devam eden öğrencilerin ekonomik problemlerinin devamsızlığa neden olduğunu Lise Müdürü-1 şu şekilde ifade etmektedir:

“Çocukların ekonomik düzeyleri okula gelme oranlarını etkiliyor. Eğitim masraflı bir iş. 490 öğrencimiz var. 230 öğrencimiz servisle geliyor. Servis ücreti 200 TL bazı öğrenciler okulda bir şeyler yerken bazıları hiç yiyemiyor. Okul kıyafeti olmayan öğrenciler okula gelmiyor. Servise binemeyen öğrenciler var biz bu öğrencilere burs veriyoruz, yemek parası veriyoruz” (Lise Müdürü-1)

Anadolu lisesinde ekonomik nedenlerin devamsızlık problemi üzerinde temel belirleyici olmadığını Lise Müdürü-2 şu şekilde ifade etmektedir:

“Hane halkı geliri devamsızlıkta etkili değil. Devamsızlık nedenleri içerisinde hane halkı geliri %1 bile etmez. Başarılı ise zaten burs alıyor. Her türlü yardım yapıyor” (Lise Müdürü-2)

Ailelerin ekonomik seviyeleri düştükçe öğrencilerin devamsızlık yapma ihtimalleri artmaktadır. Çalışmak zorunda kalan ve okul servisi ücretini ödeyemeyen öğrenciler devamsızlık yapmaktadır.

4.4. Öğrenci Değişkeninden Kaynaklanan Faktörler

Tablo 9. İlkokul, ortaokul ve lisede öğrenci kaynaklı devamsızlığa ilişkin tema ve kodlar

Tema	Kodlar	Görüş Bildiren Katılımcı	f
BİREYSEL FAKTÖR	Hasta Olmak, Maddi Yoksunluk Yaşamak vb.	İlkokul Müdür Yardımcısı 1	1
	Zihinsel ve Fiziksel Engel	Ortaokul Müdür Yardımcısı 1	3
		Ortaokul Müdür Yardımcısı 2	
	Sigara, Alkol vb. Alışkanlık Sahibi Olmak	Lise Müdür Yardımcısı 1 Lise Müdürü 1 Lise Müdürü 2	3

İlkokulda devamsızlık probleminin öğrenciden kaynaklanmadığını, anne-babanın ayrı olması, yaşanan problemlerden dolayı yakınlarının yanına gitmek zorunda olmalarının devamsızlığa neden olduğunu İlkokul Müdür Yardımcısı-1 şu şekilde ifade etmektedir:

“Devamsız öğrencilerdeki en belirgin sorunlardan biri de anne-babanın ayrı olması, bazen çocukların başka yakınlarının yanında kalıyor olmaları veya evde yaşanan sıkıntılardan dolayı öğrenciyi okula göndermemelerine kendince bahaneler: hastaydı, başka yerde kalmak zorunda kaldık, babaları hepimizi dövdü, maddi durumumuz kötü... (İlkokul Müdür Yardımcısı-1)

Fiziksel ve zihinsel engellerin, akranlardan daha geride olmanın ve okula sonradan gelmenin devamsızlığa neden olduğunu Ortaokul Müdür Yardımcısı-1 şu şekilde ifade etmektedir:

“Fiziksel ve zihinsel olarak öğrenim durumlarının kendi akranlarından daha geride olması, okuma yazma bilmemeleri ve sınıf ortamına ayak uyduramamaları. Aynı zamanda bu öğrencilerin kendilerini sınıfa ait hissetmemeleri. Okula daha sonra başlayan öğrenciler okula alışmakta zorluk çekmekte ve uyum sorunu yaşamaktadır” (Ortaokul Müdür Yardımcısı-1)

Özel eğitime gereksinim duyan öğrencilerin devamsızlık oranlarının daha fazla olduğunu, aynı zamanda sınıf tekrarı yapan öğrencilerde kronik devamsızlığın ortaya çıktığını Ortaokul Müdür Yardımcısı-2 şu şekilde ifade etmektedir:

“Özellikle zihinsel engelli öğrencilerde devamsızlık daha fazla olabiliyor. Bazı öğrenciler devamsızlık yapmayı alışkanlık haline getiriyor. Bu öğrenciler okuldan gittikçe uzaklaşmaya ve kopmaya başlıyor ve sınıfta kalıyor. Sınıfta kalması akranlarından ayrılması da tamamen okuldan kopmasına neden oluyor” (Ortaokul Müdür Yardımcısı-2)

Sigara bağımlılığı, akademik başarısızlık, arkadaşlarıyla ve ailesiyle iletişim problemi yaşamayan devamsızlık nedeni olduğunu Lise Müdür Yardımcısı-1 şu şekilde ifade etmektedir:

“Sigara içen öğrenciler daha fazla devamsızlık yapıyor. Sınıfta arkadaşlarıyla iletişimi iyi olmayan, notları düşük olan öğrenciler, kız erkek arkadaşı başka sınıfta olan öğrencilerde kopma olabiliyor. Anne ve babasıyla iletişimi iyi olmayan öğrenciler devamsızlık yapıyor” (Lise Müdür Yardımcısı-1)

Fen lisesinde öğrenci devamsızlığının zorunlu durumlarda (hastalanmak, sakatlanmak vb.) meydana geldiğini, öğrencilerin okula devamın önemini farkında olduğunu Lise Müdür Yardımcısı-2 şu şekilde ifade etmektedir:

“Ayağı kırılan, kolu kırılan öğrencilerde devamsızlık problemleri olabiliyor. Okulumuz fen lisesi olduğu için, gelen öğrenciler zaten ders çalışma ve devam alışkanlığı kazanmış durumda” (Lise Müdür Yardımcısı-2)

Anadolu İmam Hatip lisesinde sigara alışkanlığını devamsızlığa neden olduğunu, sigara alışkanlığı ile disiplin olayları arasında da pozitif bir ilişki olduğunu Lise Müdürü-1 şu şekilde ifade etmektedir:

“Bazı öğrencilerin sigara alışkanlığı var. Sigara içmeye gittiklerinde devamsızlık oluyor. Genellikle devamsızlığı bu öğrenciler yapıyor. Bu öğrenciler aynı zamanda disiplin olaylarına da karışıyor. Sigara, devamsızlık ve disiplin olayları arasında bir bağlantı var” (Lise Müdürü-1)

Anadolu lisesinde sigara probleminin devamsızlığa neden olduğunu, aynı zamanda devamsız öğrencilerin akademik olarak başarısız öğrenciler olduğunu Lise Müdürü-2 şu şekilde ifade etmektedir:

“Sigara bağımlılığı okuldan kaçma gibi durumlara neden olabiliyor. Okuldan kopan öğrencimiz yok. Başarı seviyesi ile okula devam durumu arasında önemli bir bağlantı var. Öğrenci başarısızsa devamsızlık yapıyor” (Lise Müdürü-2)

Zihinsel ve fiziksel bir engele sahip olan ya da sigara ve alkol bağımlılığı olan öğrenciler devamsızlık yapmaktadır. Hasta olan ya da ekonomik yoksunluk yaşayan öğrencilerde devamsızlık yapmaktadır.

Sonuç

İlkokul, ortaokul ve lise öğrencilerinin devamsızlık yapma nedenlerinden aile teması iki koda ayrılmış ve içerik analizine tabi tutulmuştur. Ebeveynlerin eğitim seviyesi düştükçe, öğrencilerin devamsızlık yapma oranlarının arttığı, parçalanmış ailelerde yaşayan öğrencilerin devamsızlık yapma ihtimallerinin arttığı ve ekonomik yoksunluk yaşayan ailelerden gelen çocukların devamsızlık yapma oranlarının arttığı sonucu bulunmuştur. Aile temasına bağlı en önemli kodun ebeveyn eğitim seviyesi olduğu ortaya çıkmıştır.

İlkokul, ortaokul ve lise öğrencilerinin devamsızlık yapma nedenlerinden okul teması dört koda ayrılmış ve içerik analizine tabi tutulmuştur. Okula uyum sağlayamayan öğrenciler devamsızlık yapmaktadır, düşük okul kültürü, iklimi ve aidiyet öğrencilerin devamsızlık yapmalarına neden olmaktadır. Verilen ödevlerin fazla olması ve düşük eğitim başarısı öğrencilerin devamsızlık yapmalarına neden olmaktadır. 9. sınıf öğrencilerinin uyum sağlama problemleri yaşamalarına bağlı olarak devamsızlık yaptıkları tespit edilmiştir. Devamsızlıktaki en önemli okul faktörünün, okul iklimi, kültürü, aidiyet ve buna bağlı olarak ortaya çıkan uyum problemi olduğunu söyleyebiliriz.

İlkokul, ortaokul ve lise öğrencilerinin devamsızlık yapma nedenlerinden aile bütçesi teması üç koda ayrılmış ve içerik analizine tabi tutulmuştur. Ekonomik problem yaşayan ailelerde öğrencilerin devamsızlık yapma ihtimallerinin arttığı, okulla birlikte çalışmak zorunda kalan öğrencilerin devamsızlık yaptıkları, aylık okul servisi ücretini ödeyemeyen öğrencilerin devamsızlık yaptıkları sonucu bulunmuştur. Öğrencilerin devamsızlık yapmalarına neden olan en önemli faktörün ailelerin yaşadıkları ekonomik yoksunluk olduğu sonucu bulunmuştur.

İlkokul, ortaokul ve lise öğrencilerinin devamsızlık yapma nedenlerinden bireysel faktör teması üç koda ayrılmış ve içerik analizine tabi tutulmuştur. Öğrencilerin zihinsel ya da fiziksel bir engele sahip olması devamsızlık yapma ihtimallerini arttırmaktadır, öğrencilerin sigara, alkol vb. bağımlılığa sahip olması devamsızlık yapma ihtimallerini arttırmaktadır, hasta olmak, maddi yoksunluk yaşamak

devamsızlık yapma ihtimallerini arttırdığı sonucu bulunmuştur. Devamsızlık yapmaktaki en önemli bireysel faktörün zihinsel, fiziksel engelle sahip olmak ve sigara, alkol vb. bağımlılığı olduğu ortaya çıkmıştır.

Hoşgörür ve Polat'ın (2015) Aydın'da yaptıkları bir araştırmada devamsızlık ve cinsiyet arasında pozitif bir ilişki bulunurken, bu araştırmada cinsiyet değişkeni bireysel faktörler temasında değerlendirilmiş fakat cinsiyet ve devamsızlık arasında bir ilişki bulunamamıştır. Altinkurt'un (2008) Kütahya'da yaptığı bir araştırmada devamsızlık ile öğretmen, çevre, akademik başarı ve bireysel nedenler arasında bir ilişki bulunmuştur. Bu araştırmada Altinkurt'un yaptığı araştırma ile benzer sonuçlar bulunmuştur. Okul kültürü, iklimi ve aidiyet önemli bir devamsızlık nedeni olduğu, akademik başarı düştükçe devamsızlık yapma ihtimalinin arttığı sonucu bulunmuştur. Önder'in (2017) yaptığı bir araştırmada öğrencilerin çevresel faktörlerinin (bireysel ve arkadaş) devamsızlık davranışlarını arttırdığı sonucu bulunmuştur. Bu araştırmada benzer sonuçlar elde edilerek, bireysel faktörlerin (zihinsel, fiziksel engel, alkol ve sigara bağımlılığı vb.) devamsızlık oranlarını arttırdığı sonucu bulunmuştur.

Öğrencilerin devamsızlık oranlarının azaltılması için okul servisi ücretlerinin Milli Eğitim Bakanlığı tarafından karşılanması, maddi yoksunluk yaşayan ailelerden gelen öğrencilerin öğle yemeği konusunda desteklenmesi gerekmektedir. Özellikle ilkokulda ailelerden kaynaklı devamsızlığın önüne geçmek için hali hazırda var olan yasaların (para cezası, hapis cezası) uygulamaya konulması gerekmektedir. Okul kültürü ve iklimine bağlı ortaya çıkan devamsızlığın önüne geçebilmek için okul sosyal hizmeti uzmanlarının okullarda çalışması gerekmektedir. Okul aidiyetinin geliştirilmesi için okullarda çeşitli çalışmalar yapılması gerekmektedir.

Kaynakça

- Adey. İlköğretim Okulları İçin Aşamalı Devamsızlık Yönetimi Uygulama Kılavuzu (2011). Kılavuz Hazırlama Ekibi: Kültegin Ögel, Gülşah Karadayı, MEB İlköğretim Genel Müdürlüğü. Ankara.
- Aküzüm, C. Yavaş, T. Tan, Ç. ve Uçar, B. (2015). İlköğretim Kurumu Öğrencilerinin Devamsızlık ve Okul Terki Nedenleri. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2015, 8/2, s.167-192.
- Altinkurt, Y. (2008). Öğrenci Devamsızlıklarının Nedenleri ve Devamsızlığın Akademik Başarıya Olan Etkisi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı:20, s.129-142.
- Altun, B. ve Sarpkaya, R. (2017). Eğitim Yönetiminde Politik Modeller. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, Aralık 2017, 8(2), s.1-12.
- Bourdieu, P. (2016). *Akademik Aklın Eleştirisi Pascalca Düşünme Çabaları* (Çev. P. Burcu Yalım). İstanbul: Metis Yayınları
- Bye, L. Alvarez, M. E. Haynes, J. ve Sweigart, C. E. (2010). *Truancy Prevention And Intervention A Practical Guide*. Oxford New York: Oxford Workshop Series.
- Creswell, J. W. (2015). *Nitel Araştırma Yöntemleri Beş Yaklaşımına Göre Nitel Araştırma ve Araştırma Deseni* (Çev. Mehmet Aydın, Ahmet Bacanak). Ankara: Siyasal Kitabevi
- Dağ, A. (2016). 20-60-20 Okul Değişim Kuramı: Adapazarı Örneği. *Çekmece İzü Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt:4, Sayı:8-9 s.241-269.

- Dağ, A. (2017). *Okul Sosyal Hizmeti*. İstanbul: Açılım Kitap
- Dağ, A. (2018). *Akran Gruplarında Dışlanma*. İstanbul: Kitabi Yayınları
- Dupper, R. D. (2013). *Okul Sosyal Hizmeti Etkin Uygulamalar İçin Beceri ve Müdahaleler* (Çev. ve yayına hazırlayan: Yasemin Özkan & Elif Gökçearsan-Çiftçi). İstanbul: Kapital Yayınları.
- Eastman, G. Cooney, M. S. O'Connor, C. ve Small, A. S. (2007). *Finding effective solutions to truancy*. What Works, Wisconsin – Research to Practice Series, Issue:5, July 2007, p.2-15.
- Eğitime Bakış 2016 İzleme ve Değerlendirme Raporu. (2016). Eğitim-Bir-Sen Yayınları: 68. Ankara.
- Ereş, F. (2014). *Lise Öğrencilerinin Okuldan Kaçma Nedenlerinin Değerlendirilmesi*. Gefad / Gujgef, 34(3), s.321-336
- Glesne, C. (2013). *Nitel Araştırmaya Giriş* (Çev. Ed. Ali Ersoy, Pelin Yalçinoğlu). Ankara: Anı Yayıncılık
- Gökçer, N. (2012). *Ortaöğretim Okullarındaki Devamsızlık Nedenlerine İlişkin Öğrenci Görüşleri*. Kastamonu Eğitim Dergisi, Cilt:20, No:3, s.913-938
- Hoşgörür, V. ve Polat, M. (2015). *Ortaokul Öğrencilerinin Okula Devamsızlık Nedenleri (Söke İlçesi Örneği)*. MSKU Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt:2, Sayı:1, s.25-42.
- <http://www.lee.k12.ga.us/pdf/Frequently%20Asked%20Questions.pdf> 03.11.2017
- Illich, I. (2015). *Okulsuz Toplum* (Çev. Mehmet Özay). İstanbul: Şule Yayınları
- Kearney, C. A. (2016). *Managing School Absenteeism at Multiple Tiers An Evidence-Based and Practical Guide for Professionals*. Published in the United States of America by Oxford University Press 198 Madison Avenue, New York, NY 10016, United States of America.
- Mumyakmaz, H. (2014). *Dr. Adnan Adıvar'da Bilim, Metodoloji ve İlim Zihniyeti*. Tarihin Peşinde Uluslararası Tarih ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 2014, Sayı: 11 s.127-138
- Neuman, W. L. (2006). *Toplumsal Araştırma Yöntemleri Nitel ve Nicel Yaklaşımlar* (Çev. Sedef Özge). Ankara: Yayın Odası
- Önder, E. (2017). *Ortaöğretimde Öğrenci Devamsızlığı Buna Dönük Okul Uygulamaları ve Önerilen Politikalar*. Eğitim ve Bilim, Cilt:42, Sayı:190 s.361-378
- Özbesler, C. ve Duyan, V. (2009). *Okul Ortamlarında Sosyal Hizmet*. Eğitim ve Bilim, Cilt 34, Sayı 154, s.17-25.
- Reid, K. (1999). *Truancy and Schools*. London Newyork: This edition published in the Taylor & Francis e-Library, 2003.
- Rivers, B. (2010). *Truancy: Causes, Effects, and Solutions*. Web: http://fisherpub.sjfc.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1106&context=education_ETD_masters Erişim tarihi: 11.11.2017.
- Sheafor, W. B. ve Horejsi, J. C. (2015). *Sosyal Hizmet Uygulaması Temel Teknikler ve İlkeler* (Çev. Onur Uraz, eserin orijinali 2012'de yayınlanmıştır). Ankara: Nika Yayınları
- Tezcan, M. (2005). *Sosyolojik Kuramlarda Eğitim*. Ankara: Anı Yayıncılık
- Zastrow, C. (2014). *Sosyal Hizmete Giriş* (Edit. Durdu Baran Çiftçi). Ankara: Nika Yayınevi.

Extended Abstract

The purpose of this research is to reveal the causes of absenteeism, one of the most important problems of education systems. When absenteeism is repeated and becomes a habit, students drop out of school in the following period. In the past, absenteeism was considered to be one-dimensional only through the student variable. Today, however, absenteeism is considered over four factors: family, school, community, and student. Due to the nature of the education system in Turkey, the 12th grade students preparing for university exams are absent from school. Various absenteeism behaviors occur depending on different reasons at different stages of education. While primary school students are absent from school due to domestic reasons, secondary school students are absent from school due to domestic, economic and personal reasons. Absenteeism in high school students reaches the highest degree in the 9th and 12th grades, whereas the 9th graders are usually absent from school due to the low academic achievement. In addition, economic deprivation increases absenteeism as an important factor at the high school level. It was found that school culture and climate as a key determinant in all levels of education have important impacts on absenteeism.

Qualitative research design was used in this study to reveal the complex and intertwined causes of school absenteeism. The research was conducted with administrators in six different educational institutions in Sakarya. Because absentee records and student leave procedures are carried out by the school administration, in-depth interviews were held with 1 primary school assistant principal, 2 secondary school assistant principals, 2 high school assistant principals and 2 high school principals. Qualitative analysis was applied to the research data collected through in-depth interviews. To be in compliance with the ethical principles, code names were used instead of the real names of the participants. Moreover, the participants were briefed about the purpose and method of the research before the interview. The data were divided into 4 themes (family, school, economics and student) and codes were created for each theme.

The findings show that students from families experiencing economic difficulties are more frequently absent from school. In addition, students in fragmented families are more likely to be absent from school due to lack of parental control. As the parents educational level increases, the importance given to school increases, so the probability of absenteeism decreases. If the economic, social, etc. problems of the family get ahead of the achievement of the student, students tend to be absent from school more frequently. The students who cannot do their homework in primary school tend to be absent from their schools more frequently. Students who do not like the school and do not feel themselves belonging to their schools are frequently absent from their schools. Syrian and Iraqi students (including other foreign students) are also absent from school. If a 9th grade student in high school has three or more failed courses in a school year, this causes them to repeat their grades. Students who have to repeat their 9th grades are out of formal education if they do not get a passing grade for their three failed courses. This causes the absenteeism rate among the 9th grade students to be too high and that they leave formal education.

The findings also indicate that parents with economic problems lose interest in and control of the student's academic achievement. In addition, the fact that some students work in family fields and some work in cafes etc. to earn money causes them to be absent. Moreover, the fact that some students cannot afford school bus service fees or other school expenses (such as school uniform) is another factor influential in absenteeism. On the other hand, a disease, mental or physical disability is an important cause of absenteeism. In addition, students addicted to cigarettes and alcohol are often absent from school. Inclusive students who pass to upper grades without reading or writing or having basic math operations tend to be absent from their schools. Students who have to leave their schools for new schools tend to have lower achievement and be absent from school more frequently due to the problems they encounter during the adaptation process.

Previous research on school absenteeism has been reviewed. The study conducted by Hoşgörür and Polat (2015) in Aydın concluded that gender variable is an important determinant of absenteeism from school. There was no relationship between absenteeism and gender variable in this study. The study conducted by Altinkurt (2008) in Kütahya revealed that teachers, environment and achievement are important factors that influence absenteeism. The present study found similar results to those of the research conducted by Altinkurt. Similar to the results of present study, the study by Önder (2017) found that environmental factors increased absenteeism.

Absenteeism from school is a complex situation caused by different reasons. School absenteeism as the most important factor that reduces academic achievement inhibits social justice and social equality. The school social worker is a person who works in harmony with the different officers (school principals, assistant principals, teachers, counselors, nurses, etc.) and who deals with the internal, external and social behavior problems of the students in the school environment with an ecological theoretical point of view and an empowering approach. In order to combat the absenteeism in the school environment and to eliminate the causes of the absenteeism problem, school social workers have important tasks. The problem of absenteeism in the school environment is evaluated based on the student variable, for it is difficult to change the student's environment. School social services carry out practices in favor of students in the school. In this respect, the establishment of the school social service staff is necessary in Turkey. School social workers are the people who can identify students entering the risk group and work to eliminate the problem of school absenteeism depending on the level of the school, culture and climate they work for by actively using the e-school information system. They will also take the support of the school principal, while performing all these tasks.